

De schoft

Ander werk van Marente de Moor

Petersburgse vertellingen (1999, 2016)

De overtreder (roman, 2007)

De Nederlandse maagd (roman, 2010) AKO Literatuurprijs;

European Union Prize for Literature

Roundhay, tuinscène (roman, 2013)

Gezellige verhalen (2015) J.M.A. Biesheuvelprijs

Foon (roman, 2018) Jan Wolkers Prijs; F. Bordewijk-prijs

Marente de Moor

De schoft

Roman

Amsterdam · Antwerpen
Em. Querido's Uitgeverij BV
2023

De auteur ontving voor het schrijven van deze roman een
projectsubsidie van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Copyright © 2023 Marente de Moor
Voor overname kunt u zich wenden tot Em. Querido's
Uitgeverij bv, Weteringschans 259, 1017 xJ Amsterdam.

Omslag Brigitte Slangen
Omslagbeeld Francisco de Zurbarán (1598-1664), Musée Fabre,
Montpellier, Frankrijk/Bridgeman Images
Foto auteur Eddo Hartmann
Typografie Perfect Service Reeuwijk

ISBN 978 90 214 7553 0 / NUR 301
www.querido.nl

‘Dit alles zou niet zo mogen blijven, maar het blijft zo voorgoed, wat de mens “voorgoed” noemt, welteverstaan: een eeuw, twee eeuwen... Daarna zal het anders zijn, maar erger. Wij waren de tijgerkatten, de leeuwen. Zij die onze plaats innemen zullen de jakhalzen zijn, de hyena’s. En wij allemaal, tijgerkatten, jakhalzen en hyena’s, beschouwen onszelf als het zout der aarde.’

– Giuseppe Tomasi di Lampedusa, *De tijgerkat*

Inhoud

De schone slaapster van Malta	9
De borsten van Agatha	47
De ogen van Lucia	103
Mami Wata	177
Wilgefortis	201

De schone slaapster van Malta

De dikke dame van Malta slaapt. Vijfduizend jaar lag ze in het hypogeum van Hal Saflieni tussen de knoken van zeven-duizend doden. Archeologen zijn er niet over uit wat ze precies heeft betekend. Ze stamt uit de tijd van raadselen, lang voor de zeven wereldwonderen, uit een wereld waarin geheimen meegingen in het graf. Zo moet het gebeurd zijn: Malta dreef weg van Sicilië, de mensen volgden een paar duizend jaar later. De fauna van het eiland, dieren van afwijkende formaten, zoals dwergneushoorns en reuzenmuizen, was al uitgestorven. Daarom brachten de mensen nieuwe mee in hun roeiboten. Runderen, varkens en geiten. De mensen ploegden hun akkers en omwonden de schedels van hun pasgeborenen met windsels, zodat ze als torentjes omhooggroeiden. Ze bouwden tempels met klankkamers om in te zingen en begroeven hun dierbaren in een labyrint onder de grond – de langhoofdigen op de mooiste plekken. Ze hadden vaak honger, maar toch zagen ze kans om een beeldje te maken van een vrouw die haar leven lang veel had gegeten, en haar met oker te beschilderen. Zij was de moeder, de godin. Of: zij belichaamde de dood. Alles om haar heen is een mysterie. Wie beweert iets zeker te weten liegt.

Ze haten hem.

Hij ligt in het donker, zij staan in het licht dat door een kier onder de deur schijnt. Ze doen geen moeite om zachter te spreken in hun duizend-en-een talen van de nacht. Varen ze wel? Misschien ligt het schip op koers onder dezelfde maan, maar dat zou betekenen dat hij heeft geslapen. Tom wantrouwt zijn slaap, die al een tijdje geen behoefte meer is maar een plicht die hij ook in het gelid van dit te kleine bed probeert te vervullen, tot hij met een stijve nek en stramme kaken van het knarsen op moet staan. En dan? De kapitein moet hem sowieso niet. Niet dat hij iets anders had verwacht. Hij is nutteloos. Iedereen aan boord vervult een rol om deze missie tot een succes te maken, of om haar tenminste in haar overtuigingen te sterken, behalve hij. Ze kent hem nog niet, maar ze weet dat hij twijfelt. Om te beginnen haat ze zijn twijfel.

Ze kwamen bedden tekort voor de nacht, hij moest zijn hut delen, hij heeft gehoorzaamd. Maar op dit schip kan een nacht een week worden zonder dat ze hun doel bereiken. Er zijn te veel mannen aan boord. Er zal gebeuren wat altijd gebeurt als meer dan tien mannen een beperkte ruimte delen: het wordt een leger. Eerst worden de stemmen luider, dan de scheten, schoenen gaan uit, sokken worden opgehangen om te drogen. Tom heeft nooit het leger in gewild.

Intussen gaat het geluid van de motor gelijk op met de adem van de man boven hem. Zo ademt iemand die wel kan slapen, die geen burn-out heeft maar een duidelijk doel in het leven, een horizon als een ononderbroken streep. Als God het goed voorheeft met de beste man, dan is hij daar niet ver meer van verwijderd. Het moet gek lopen als hij die

horizon niet bereikt, als ze hem terugsturen naar af. De Italiaanse kustwacht schreeuwt wat door de luidsprekers, er wordt overlegd, zorgelijk gekeken, getwitterd, men schudt het hoofd. Dingen duren te lang, de schande wordt te groot en ze worden aan land gehesen. Dit continent stuurt geen mensen terug naar nergens. Adama zal zijn doel bereiken en slaapt zoals de bedoeling is, terwijl Tom luistert naar zijn adem.

De patrijspoorten kunnen niet open. De hut bevat meer dan genoeg lucht voor twee, maar de wereld weet nu dat in de adem van een ander de dood kan schuilen. De pandemie is nog niet voorbij. Lang in, kort uit, ademt Adama. Dan een diepe teug, tevreden zuchtje, even niets, en weer van voren af aan. Hij is net als de anderen getest bij aankomst aan boord, maar het ging snel, waarschijnlijk is de beste man niet eens gevaccineerd. Tom begint te hyperventileren. Wie hyperventileert stoot meer koolzuurgas uit dan goed voor hem is, wat zou betekenen dat de ander juist dieper in slaap moet raken door de dubbele portie. Iedere slapeloze weet dat het evenwicht zoek is als een van de twee niet kan slapen.

Om de verveling te verdrijven gaat hij weer op zoek naar zijn telefoon. Het koele, zware glas dat op hem wacht met de tijd, het weer, het nieuws, meldingen van mensen aan niemand in het bijzonder. Maar het ding is kwijt. Zul je net zien dat er juist nu iets dringends op hem ligt te wachten, want de minst bereikbaren worden het meest gemist en andersom, maar als hij zou opstaan om het licht aan te doen wekt hij de ander, die recht heeft op een gezonde nachtrust nu zijn ergste leed geleden lijkt.

Tom heeft Adama uit een groep vreemdelingen gekozen

omdat hij hem niet vreemd was – een instinctieve voorkeur waar hij zich niet voor wil verontschuldigen. Ze vroegen hem om te kiezen en dat heeft hij gedaan. Het lijkt nu een eeuwigheid geleden sinds de mannen aan boord werden gehesen, maar het gebeurde pas de avond tevoren. Het was al bijna donker toen ze werden ondergebracht in het laboratorium, zoals men de ruimte nog steeds noemt, ook al is alles wat nog aan een laboratorium herinnert verwijderd. Behalve de tl-bakken. Die brachten hem met een huivering terug bij de gymlessen vroeger op school. Net als het marmoleum op de vloer, de waterdichte matrassen die waren opgestapeld alsof er een oefening werd verwacht van de mannen, die opgewonden door elkaar heen stonden te praten. Ze waren te rusteloos om geteld te worden, blij dat ze eindelijk de benen konden strekken. Een man of veertig, vijftig, allemaal jong, sommigen waarschijnlijk zelfs minderjarig, maar ze maakten geen vaderlijke gevoelens los bij Tom.

Nu ligt hij wakker en vraagt hij zich af waarom. Is hij harteloos of zijn zij niet hulpeloos genoeg? Ze leken niet op de vluchtelingen zoals hij die kende van foto's op de voorpagina's. Ze hielden geen zuigelingen vast, keken niet wanhopig; het waren mannen in de kracht van hun leven en zo gedroegen ze zich ook. Het was niet eerlijk iets anders van ze te verwachten. Dit was wie ze waren, en uiteindelijk verliep alles volgens plan. Tom had voor de zekerheid zijn camera gepakt, maar de beelden pakten inderdaad banaal uit, alsof ze waren geschoten in een willekeurig Nederlands buurthuis. Gewone, opgeschoten jongeren van Noord-Afrikaanse komaf. De bemanning had het in de gaten. Die wist wat hij door zijn lens zag en was het er niet mee eens dat hij het vastlegde. Toen kwam dat verzoek. In zijn hut was nog een

bed over, de reis zou niet lang zijn maar de mannen moesten ergens slapen, ze kwamen matrassen tekort. Kies dan, zeiden ze, kies maar een man die je vertrouwt, iemand van wie je denkt dat zijn adem veilig genoeg is om te delen.

Het vertrouwde van Adama zat 'm in hoe zijn blik gisteren de zijne ontmoette vanuit de groep waarmee hij was opgezadeld. Hij frommelde een sigaretje tevoorschijn alsof hij niet net aan de dood was ontsnapt, maar bij een strandtent op zijn bestelling stond te wachten. Hij schoof zijn mondmaskertje weg, vragende blik – nee, sorry, gebaarde Tom terug, geen vuur, al tien jaar niet meer. Maar hij wilde er wel eentje van hem roken, uit dat lichtblauwe zachte pakje van vroeger. Hij heeft nog steeds geen spijt van zijn keuze. Nog steeds vertrouwt hij Adama het meest van iedereen aan boord, van de vreemdelingen en van de bemanningsleden. Dat zijn alvast twee foute woorden, hier verboden om te gebruiken: de vluchtelingen heten geen vreemdelingen maar evacués, en het schip wordt niet bemand, maar bestuurd door vrouwen. Het enige mannelijke bemanningslid is de slungel met zijn uitgerekte oorlellen, maar die kijkt al helemaal op hem neer.

Is hij bang? Dan zou dit eindelijk echte angst moeten zijn, niet de stoornis waar zijn therapeut hem nu al twee jaar voor probeert te behandelen. De diagnose verbaasde hem. Tom ging er juist prat op geen vrees te kennen. Hij dankt zijn beste werk aan dit gebrek, zoals de reportageserie *De gevaarlijkste achterbuurten van de wereld*. Die had hij nooit kunnen maken als hij zich door angst had laten leiden. Mensen zijn bang van wat ze niet thuis kunnen brengen, en meestal zijn dat andere mensen. Tot ze elkaar passeren

delen silhouetten eerst de ruimte, dan hun angst; daarna is het zaak door te lopen, niet achterom te kijken, anders begint alles van voren af aan.

Zijn leven lang zocht Tom silhouetten op. Vertel eens, zei zijn therapeut, en hij vertelde, precies zoals hij het had opgeschreven, ingedikt en aangedikt, over de kogelgaten op ooghoogte in de favela's van Rio de Janeiro, het gekrijs in de naamloze stegen van Petare en die keer dat hij achterna werd gezeten in Honduras. Nee, geen trauma's, voegde hij eraan toe toen ze iets krabbelde op haar schrijfblok, bespaar me de clichés. Als het zo eenvoudig te verklaren was geweest had hij geen professionele hulp gezocht. Hij had geen nachtmerries overgehouden aan die reizen, zijn onbevreesdheid was de oorzaak van zijn werk, niet het gevolg. Toen hij weer eens onaangedaan naast zijn dochter een horrorfilm zat te kijken, bedacht hij dat hij zijn gebrek goed zou kunnen verzilveren. Als hij al iets eng vond, dan moest het voor anderen wel verschrikkelijk angstaanjagend zijn, en kon het scenario dat hij ervan maakte niet anders dan een kaskraker worden. Hij verlangt ernaar te griezelen, om klassieke angst te voelen. Hij wil begrijpen waar een mens van gilt.

In plaats daarvan hapt hij nu al jaren naar lucht, zit hij opgescheept met een krachteloosheid die hem beheerst als hij zichzelf moet beheersen. Op een podium, achter het stuur op de snelweg, tussen twee vrachtwagens in, op het gangpad van een vliegtuig – niet vanwege de hoogte, maar omdat hij langs twintig rijen naar een toilet moet dat bezet blijft. 's Ochtends wordt hij wakker met een hartslag die hem vertelt dat het hem weer niet is gelukt zich te ontspannen zoals gezonde mensen doen.

De pandemie greep hij aan om zijn smetfobie te koesteren en zo min mogelijk de straat op te gaan. De tijd thuis besteedde hij aan lezen; eindelijk las hij de *Ilias* en *Odyssee* uit, en tot deze opdracht hem onderbrak, verdiepte hij zich in de *Legenda Aurea* van Jacobus de Voragine. Hij had geen idee hoe de Penguin-pocket met heiligenlevens in zijn kast was beland. Hij kon zich niet voorstellen dat hij het zelf had aangeschaft, of dat iemand het hem cadeau had gedaan. Misschien voor de grap. Hij schoot in de lach om de illustraties, die hem deden denken aan de animaties van Monty Python, maar al snel betrapte hij zichzelf erop dat hij krikas door het boek bladerde op zoek naar de meest buitennissige details. Misschien was het destijds, in de dertiende eeuw, precies daarvoor bedoeld, als een Gouden Gids van alle wonderen en gruwelen die een mens kunnen overkomen. Tom had de perfecte inspiratiebron gevonden voor het horrorscenario dat hij wilde schrijven. Nu moest het er maar eens van komen. Hij bestelde een Duitse vertaling, die uitvoeriger was en drie zware delen in een box bevatte, en zette zich aan de studie. Zonder deadlines, met nieuws uit de buitenwereld waar hij helemaal niets van hoefde te vinden – besmettingscijfers en ziekenhuisdoden – kon hij studeren zoals hij dat sinds zijn middelbareschooltijd niet meer had gedaan. En een tijdje sliep hij ook weer net zo goed als toen.

Nu, na twee slechte nachten op zee, lijkt zijn vredige monnikenleven voorgoed voorbij. Hij heeft zijn notities ingepakt in de hoop dat de hagiografieën hem zouden steunen op deze reis. Tegen beter weten in, want reizen heeft hem altijd vervreemd van zijn werk. De woorden die nog stevig op de schrijftafel liggen, vervliegen in het verstrijken

van talen en landschappen, de noodzaak om te formuleren wordt overschreeuwd door bezienswaardigheden die gezien moeten worden, terrasjes waarop gezeten moet worden, de zon die altijd maar genoten moet worden, zonder gedachten maar met anderen – steeds meer anderen. En inderdaad: hij was nog amper geland op Sicilië, of hij werd van het ene zijspoor naar het andere geslingerd. De kerk in Catania fluisterde hem in dat hij zich tot de vrouwelijke heiligen van de *Legenda* moest beperken, terwijl een fotoboek over Malta in de hotellobby aandrong om ook andere archetypen op te nemen. Niet alleen die katholieke heiligen, maar ook de oude godinnen en schrikgodinnen. Juist die laatsten.

Maar nu, tussen deze mannen, die van de ene actualiteit naar een compleet andere worden vervoerd, vreest hij dat hij zijn concentratie kwijt is geraakt aan de rumoerige, wijde wereld. Hij moet pissen, anders zal zijn blaas hem uit de slaap houden. Helaas liggen de toiletten naast de kombuis, waar ook op dit uur nog een stuk of twintig naamlozen klaarwakker zullen zijn. Ze zullen hem niet groeten, maar hem vanuit hun hoody's aanstaren met ogen zo zwart als diepteloden. De toiletten zullen bezet zijn of buiten werking. Ze raakten vervuild vanaf het uur dat de mannen aan boord kwamen. Dit schip is een varende petrischaaltje; loopt hij geen corona op, dan wel ebola. Hij heeft al eens geprobeerd in een plastic fles te pissen, en ontdekte, zoals vele mannen voor hem, dat dit onmogelijk is vanwege de overdruk. Dat zijn experimenten voor op rubberbootjes, niet hier. Hier, in het enige gestoffeerde gedeelte van dit schip, zullen Tom en Adama de beschaving op peil moeten houden.

Lang in, kort uit. Diepe teug, tevreden zuchtje. Adama lijkt meer in te ademen dan uit, toch gaat het al uren goed. Gisteren, op het dek, toen ze diep inhaleerden zonder een woord te wisselen, voelde Tom zich met hem meer op zijn gemak dan met welke oude vriend dan ook. Is dat mogelijk, zo snel? Misschien heeft hij hem uitgekozen op een golf van valse nostalgie. De Senegalees kleepte zich namelijk alsof hij zo uit de jaren tachtig aan boord was gekomen, in een opmerkelijk schoon gebleven flanellen overhemd, Levi's en All Stars. En hij had nog geen moment een telefoon tevoorschijn gehaald, terwijl anderen onafscheidelijk waren van de Candy Crush op hun mobieltjes. Waar was zijn bagage? Hij had uit zijn boordje een snoer tevoorschijn getrokken dat naar het tasje liep onder zijn hemd.

'All I need.'

Of hij zijn bed wilde zien, had Tom gevraagd. Ongemakkelijk, maar hoe had hij het anders moeten formuleren? In de hut had Adama zijn veters losgemaakt, was hij besluiteloos blijven staan. Hij wilde wel doen alsof hij thuis was, maar kon het niet, moest wennen aan de rust die hem onverwacht in de schoot was geworpen. Hij rangschikte de scrabblestenen op het uitklaptafeltje zonder een spelletje te beginnen. Over de rug van zijn hand kroop een spin van verheven littekens in de mouw van dat brandschone flanellen overhemd. Waar kwam hij vandaan? Tom had meteen spijt gekregen van die vraag. Het moest niet lijken alsof hij Adama verhoorde, daarom reageerde hij juichend als een kind op het antwoord: 'Het land van Youssou N'Dour!'

'The richest man of the country,' was de minzame reactie.

Toms bloed had gevraagd om een nieuwe dosis nicotine, alsof er geen tien jaar waren verstreken waarin hij prima

zonder had gekund. Hij leek er nog meer behoefte aan te hebben dan Adama.

Youssou N'Dour – hij kende maar één nummer van de beste man, dat hitje met Neneh Cherry. Bespottelijk was zijn enthousiasme geweest. Zie je nou wel, ook hij voelt die neerbuigende neiging om vreemdelingen te prijzen met iets banaals. Om het geslijm compleet te maken had hij eraan moeten toevoegen dat ze in Nederland niet konden dansen en zingen – ‘niet zoals zij’, dat zou ongetwijfeld de reactie van Hans zijn geweest. Hans, die trouw zijn lunch haalde bij ‘zijn vriend’ Mehmet omdat die zo ‘gastvrij’ was, die hij dagelijks bleef steunen, ook al kreeg hij een maagzweer van die pides en böreks, ook al reed Mehmet in een grotere wagen dan iedereen op de redactie. Waarom durft Tom niet aan Adama te vragen waarom hij Senegal verlaten heeft? Of waar hij heen gaat? Dat zijn gewone vragen die mensen aan elkaar stellen als ze onderweg zijn: waar kom je vandaan, waar ga je heen? Waarom wantrouwt hij zijn eigen nieuwsgierigheid?

In feite heeft Tom al meteen besloten om Adama niet te interviewen. Als hij zijn reisgenoot, die zich precies zo kleedt als zijn optimistische, vrolijke zelf van dertig jaar terug, in de kritische reportage opvoert die hij van plan is te schrijven, komt de gezelligheid in het geding. De veiligheid misschien ook wel. Voor de duur van deze hachelijke reis moet hun verbond bewaard blijven, want Adama weet dingen. Zo had hij meteen begrepen hoe de deur van hun hut op slot moet, en vannacht is er al een paar keer vergeefs aan gemorreld. Met hem in het bovenste bed is Tom in ieder geval veilig voor de evacués en hun beschermengelen.

Hij komt overeind, zet zijn voeten op de stugge vloerbe-

dekking, kijkt naar de schaduwen onder de deur. Het lijkt wel alsof er nog meer bij zijn gekomen in de gang. Het is onbegrijpelijk waarom ze niet slapen na alles wat ze hebben doorstaan, waarom ze geen rust vinden maar blijven praten voor de enige hut die op slot kan. Misschien hebben ze informatie gekregen die hen niet aangaat. Tom krijg het gevoel dat iedereen op dit schip meer over hem weet dan omgekeerd, en dat is geen goede positie voor een journalist. Fout is hij sowieso, als hij zijn dochter mag geloven. Steeds vaker onderbreekt Lauren hem met de uitroep dat iets wat hij net heeft gezegd 'echt niet meer kan', terwijl hij voor zijn gevoel nog niet zo lang geleden uitspraken deed die heel wat boudere waren, en ze nog publiceerde ook. Was dit waarom die lieve trouwe Ineke van het secretariaat hem onder pseudoniem bij het schip heeft aangemeld? Omdat ze wist dat hij anders niet zou worden toegelaten?

In de paar jaar dat hij ophield met schrijven is hij hopeloos verouderd, waarschijnlijk in zo'n mate dat hij niet meer geschikt is voor zijn vak. Maar de redactiemeisjes met hun vergezochte namen bleven hem maar mailen en hij had de ballen niet om Hans te bellen met de vraag waarom ze per se hem moesten hebben. Sinds Toms ontslag bij de krant is Hans nog machtiger geworden. Hij pleit graag voor meer vrouwen op topposities maar geeft de zijne niet op, draagt op Twitter uit dat hij is veranderd zoals de bedoeling is, deelt net zo gemakkelijk verontwaardigde preken als kift en intieme niemendalletjes. Het is verbazingwekkend hoe dat allemaal maar door is blijven gaan, hoe alle ijdelheid door de pandemie is blijven doorwoekeren, dat de mensen elkaar niet spuugzat zijn geworden. De kift herinnert Tom zich wel van de redactie, al was die nooit ge-

schikt voor publicatie, maar wat moeten die persoonlijke ontboezemingen voorstellen? Die tweet van Hans over zijn doucheritueel, was dat een roep om aandacht of een blijk van kwetsbaarheid? Juist als je zo oud, verwassen en van kleur verschoten bent als zij, loont het om je kwetsbaar op te stellen. Zoals wolven zich verontschuldigen in een roedel als ze ziek worden. Let niet op mij, mijn schuld, ik ben een schaduw, spring maar over me heen en ik hobbel wel achter jullie aan. Zolang het mag.

Maar zo waren ze nooit geweest. Vroeger koesterden ze nooit de illusie dat het ook maar iemand boeide wat ze onder de douche gebruikten, tenzij ze het verdomde goed opschreven – wat Hans nooit heeft gekund. Nee, zo waren ze nooit geweest, zij waren niet verontwaardigd omdat het moest, schreven het anderen niet voor dat te zijn. Dat was meer iets voor de generatie voor hen. Zij wachtten niet op bijval, boden die evenmin; ze waren geringschattend, lacherig, cynisch. Zij tikten hun stukken een uur voor de deadline, peuk tussen de lippen, ze hadden haast. Nu heeft Hans klaarblijkelijk tijd genoeg. Waarom heeft hij hem deze klus gegeven, drie jaar na de ruzie? Want dit komt van hem, niet van Annaïk of Ninthe-Rose, of hoe ze ook mogen heten. Hans heeft Tom in zee gestuurd op een schuit vol verontwaardigden. Hij sloeg alle jonge, bevlogen journalisten over om zijn oude vriend, die zo verschrikkelijk rechts is geworden, de royale woordprijs van een euro te betalen om het onrecht van Europa te verslaan.

Hans wist dat dit niet goed zou aflopen. Hij kent Tom te goed, weet waar hij vandaan komt en waar hij heen gaat. Hij weet zelfs of zijn oude vriend werkelijk reden heeft om bang te zijn of dat zijn angst nog steeds past binnen het cir-

keltje op het whiteboard van zijn therapeut. Klassieke angst is nu gerechtvaardigd, want zijn leven ligt in de waagschaal van een verroest schip dat al twee nachten op een zee dobbert waarin dit jaar alleen al duizenden mensen zijn verdronken, met aan boord een groep mensen die van hem af wil. Hij moet steeds denken aan die scène uit *De graaf van Monte Christo* – de televisiefilm, niet het boek. De eeuwigheid die het duurde voor die zak opening en Richard Chamberlain met het mes het touw om zijn voeten doorsneed en naar de oppervlakte zwom, happend naar adem in zijn volle baard. De bubbels die opstegen uit die spartelende zak in zee is eigenlijk het enige wat hij zich herinnert van het verhaal, ook al drukte zijn vader hem na afloop het boek in handen.

De motor slaat weer aan, trilt geruststellend onder zijn voeten. Maak mijlen, denkt Tom, maak dat er minder mijlen zijn voor de boeg. Ze moeten nu toch wel een eind op weg zijn, misschien is de kust van Malta al in zicht. Maar zwemmen gaat niet, zelfs geen stukje, dat hebben deze vijftig mannen al onderzocht en de honderdduizenden voor hen, met duizenden drenkelingen als gevolg. Hij moet niet denken dat het hem, omdat hij een zwemdiploma heeft gehaald in de brave Nederlandse jaren zeventig, wel zal lukken. Die mensen zijn niet gek. Sommigen hebben de woestijn overleefd en de smokkelaarskampen, anderen zijn rijk en wisten in Zuara de zaak te vinden van Ramadan Za'abia, die ooit surfplanken verhuurde aan toeristen, maar nu schatrijk is geworden omdat hij zodiacs verkoopt aan vluchtelingen. Met of zonder kapitein. Opblaasboten zijn erg duur geworden sinds de Raad van Europa er in zijn

ambtelijke wijsheid een exportverbod op heeft geheven om mensensmokkel tegen te gaan. Maar de mensen blijven komen, de verontwaardigden blijven ze halen en Za'abia importeert nu zijn waar van Alibaba. Alibaba en de rubberen rovers. Alibaba en hun duizend-en-een talen, nog steeds vlak voor deze deur. Wanhopig laat Tom zich weer zakken op het bed. Dit kan niet goed aflopen. Hij kan deze reportage niet schrijven. Hij moet aan land, welk land dan ook.

Malta? Hij is er een keer op vakantie geweest, nog met Liesbeth. Lauren was te klein en bleef bij oma. Vlak daarna ging het definitief uit. De concurrentie nauwlettend in de gaten houdend was hem opgevallen dat er op het eiland maar twee fenotypen man rondliepen: de rijzige, slanke heren die het golvende zwarte haar dreigden te verliezen en de kleine dikkerds die al kaal waren. Hij besloot toen dat hij er goed bij afstak. Het mocht allemaal niet baten. Was zij dan toch de grote liefde die hij zomaar heeft laten gaan? Als hij zijn ogen sluit ziet hij haar dobberen voor de have-loze kustlijn van Valletta. Haar statige profiel in het blonde wier, haar tepels en vuurrood gelakte teennagels boven de waterlijn.

De dikke dame heeft bestaan, want de beeldhouwer heeft gezien hoe ze sliep. Hij wist hoe mooi een mollige arm zich vormt onder een hoofd, hoe somptueus een borst zakt als een vrouw op haar zij ligt. Vijfduizend jaar geleden, in een hardwerkende, hongerige boerensamenleving, heeft zij kans gezien veel te eten en midden op de dag een dutje te doen. Ze was uniek, een ideaal wellicht, maar geen buitenaardse verschijning. De beeldhouwer zag het bankje doorbuigen onder haar gewicht. Wist ze dat ze werd bekeken? Alleen haar bovenlijf is naakt, daaronder draagt

ze een rok met stroken tot op de enkels. Ze houdt met haar ene arm een kussentje onder haar hoofd terwijl de andere op haar borsten rust. De vingertjes van haar linkerhand steunen op haar rechterelleboog. De mensen bedekten haar met hetzelfde roodbruine poeder waarmee ze de muren van het graflabyrint beschilderden, waarmee ze hun doden bestrooiden voordat ze het onderaardse in werden gedragen. Een laagje bloed voor in de eeuwigheid. Ze begroeven de lichamen niet, ze wachtten tot ze uit elkaar vielen en bundelden de botten met die van andere doden. Ellepijpen bij elkaar, schedels apart. Daarna gingen ze weer naar boven en keken ze vanuit hun tempels naar de sterren en de maan. Ze waren één met de hemel en zorgden ervoor dat de doden één waren met elkaar. De dame van Malta ademde rustig door, zorgde dat niemand op het eiland bang hoefde te zijn, niet voor de levenden en niet voor de doden.

De ochtend lijkt iets lichter geworden, het zwart voor zijn ogen heeft plaatsgemaakt voor een grijs waarin hij zijn handen kan zien. De mannen zijn weg, de gang vult zich nu met het Duitse gemopper van de kapitein. Tom heeft haar er al eerder op betrapt dat ze graag boos is in zichzelf. Iets is weer eens *Scheisse*. Ze kan nauwelijks ouder zijn dan zijn dochter, maar Tom heeft haar nog niet één keer zien lachen; alles is haar ernst, *Scheisse*, bloedernst, ze torst al een heel leven met zich mee, als het niet het hare is, dan wel dat van de mannen die ze redt. Was hij ook zo verongelijkt op haar leeftijd? Hij kan het zich niet herinneren. Hij herinnert zich juist veel blijheid; ook de meisjes met wie hij omging waren blij.